

Inspraak van docenten

Schoolbestuurders, -managers en politici moeten bevorderen dat hun vernieuwingsplannen kritisch door de mangel worden gehaald. Dat schrijft columniste Evelien Tonkens in De Volkskrant.¹ Ze moeten het tegengeluid van belanghebbenden en buitenstaanders niet als gechicaneer of 'resistance to change' wegzetten, maar ze behoren het als bijdrage tot het debat te verwelkomen. Kritische discussie moet niet gesmoord of gemanipuleerd worden. De gezagsdragers moeten het debat veeleer opzoeken en organiseren teneinde tot beslissingen en plannen van de hoogstmogelijke kwaliteit te komen.

Aan docenten moet dus meer inspraak worden gegund als er onderwijsvernieuwingen worden voorbereid. Heeft dit pleidooi ook consequenties voor de beroepsethiek van de docenten zelf? In de literatuur over onderwijsethiek (Holleman 2006 pp. 24-25, 93-97) wordt veelal beroep gedaan op de collegialiteit en de braafheid van professionals:²

- sluit je niet in je eigen winkeltje op, maar werk samen met collega's om het belang van de leerlingen en studenten te dienen;
- werk loyaal mee om de doelen en beleidslijnen van de onderwijsinstelling en van hogere bestuurlijke organen te realiseren en de voortgang daarvan te evalueren;
- houd je aan de bestaande procedures, regels en voorschriften (zeker als die tot doel hebben de belangen van de leerlingen en studenten te beschermen);
- aanvaard je verantwoordelijkheid als deelgenoot in de schoolorganisatie en ga de rotklussen niet uit de weg als ze op je pad komen.

Maar Evelien Tonkens opent een veel dynamischer perspectief. De volgende onderwijsethische principes komen er in de buurt:

- *(The professional teacher) protests the assignment of duties for which the teacher is not qualified or conditions which make it difficult to render professional service.*^{3,4}
- *(The professional) recognizes the duty to protest through proper channels administrative policies and practices which the teacher cannot in conscience accept; and further recognizes that if administration by consent fails, the administrator must adopt a position of authority.*^{3,4}
- *(The professional) shall present in the proper manner to the proper authorities the consequences to be expected from policies or practices which in his professional opinion are seriously detrimental to the interests of pupils.*⁴
- *(11: The professional shall) be willing to promote professional values, expertise and interest, by commenting publicly on education policy. This means speaking and writing openly about the implications of public policies for the practice of education. Shorthand: Exercise vigilance with regard to Professional Responsibilities and Aspirations.*⁵

Tonkens' perspectief leidt tot drie specifiekere principes voor de beroepsethiek van docenten:

- participeer actief in de beleidsvorming, maak gebruik van de inspraakmogelijkheden die geboden worden en dring erop aan dat beleidsvoornemens aan een kritisch debat onderworpen worden;
- houd je op de hoogte van lopende debatten en neem eraan deel;
- toon binnen zo'n debat professionele moed en volharding om voor de belangen van de leerlingen en studenten op te komen, ook al zal dat niet altijd op prijs worden gesteld.

Wes Holleman
ethische kroniek 20-2-2008
www.onderwijsethiek.nl

¹ Monument voor de geknechte leraar. URL: <http://www.volkskrantblog.nl/bericht/185462> (20/2/2008 p.13).

² <http://www.onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2007/04/onderwijsethieknov2006.pdf>

³ Alberta Teachers' Association (2004), *Code of professional conduct*. URL:

<http://www.teachers.ab.ca/Albertas+Education+System/Teaching+in+Alberta/Professional+Conduct/Code+of+Professional+Conduct.htm>

⁴ Teaching Profession Act (Ontario), geciteerd door L.M. Bezeau (2007⁷), *Educational Administration for Canadian Teachers*. URL: <http://www.unb.ca/education/bezeau/eact/eact21.html#h2109> (/eactcvp.html).

⁵ J. Tomlinson & V. Little (2000²), *Ethical principles for the teaching profession*. URL: <http://www.ucet.ac.uk/downloads/374.pdf>.